

Briselē, 27.11.2013.
SWD(2013) 477 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTEJUMA KOPSAVILKUMS

Pavaddokuments dokumentam

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

**par pagaidu juridisko palīdzību aizdomās turētajām un apsūdzētajām personām, kurām
ir atņemta brīvība, un juridisko palīdzību Eiropas apcietināšanas ordera procesā**

{COM(2013) 824 final}
{SWD(2013) 476 final}
{SWD(2013) 499 final}

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTEJUMA KOPSAVILKUMS

Pavaddokuments dokumentam

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

par pagaidu juridisko palīdzību aizdomās turētajām un apsūdzētajām personām, kurām ir atņemta brīvība, un juridisko palīdzību Eiropas apcietināšanas ordera procesā

1. PROBLĒMAS IZKLĀSTS

Vispārējā problēma, kas izklāstīta šajā ietekmes novērtējumā, ir divējāda: a) aizdomās turēto un apsūdzēto personu pamattiesību aizsardzība ES nav pietiekama un b) pastāv nepieciešamība stiprināt dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos, jo standarti juridiskās palīdzības jomā nav pietiekami.

Pašlaik nevienā ES tiesību aktā nav paredzētas aizdomās turēto un apsūdzēto personu tiesības uz juridisko palīdzību kriminālprocesā. Kaut arī Eiropas līmenī pastāv vienoti standarti¹ un visās dalībvalstīs pastāv sistēma juridiskās palīdzības sniegšanai, dalībvalstu juridiskās palīdzības sistēmas ir ļoti atšķirīgas gan tiesiskā regulējuma, gan praktiskās piemērošanas ziņā. Tas rada problēmas saistībā ar tiesību uz taisnīgu tiesu aizsardzību. Ierobežotās tiesības uz juridisko palīdzību dažās dalībvalstīs var potenciāli mazināt savstarpējo uzticēšanos un tiesu iestāžu savstarpējo sadarbību krimināllietās un negatīvi ietekmēt Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (Harta) paredzētās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Tiesības uz juridisko palīdzību ir neatraujami saistītas ar tiesībām uz advokāta palīdzību. Personām, kuru līdzekļi ir nepietiekami, un noteiktās situācijās (piemēram, brīvības atņemšanas laikā) tiesības uz advokāta palīdzību nevar būt efektīvas, ja vien valsts praktiski un finansiāli nesniedz juridisko palīdzību, lai nodrošinātu juridiskos pakalpojumus. Ierosinātajā ES direktīvā par tiesībām uz advokāta palīdzību², kura vēl nav pieņemta, ir nodrošinātas materiālās tiesības uz advokāta palīdzību, taču tajā nav paredzēti noteikumi par to, kam advokāts ir jāapmaksā vai jānodrošina. Tādējādi, ja ES nerīkosies, lai noteiktu minimālus standartus attiecībā uz juridisko palīdzību, pastāv risks, ka direktīvā paredzētās tiesības uz advokāta palīdzību nebūs praktiskas un patiesi izmantojamas.

Nepietiekami standarti juridiskās palīdzības jomā ietekmē dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos un tiesu iestāžu sadarbību. Tas negatīvi ietekmē tiesu lēmumu un spriedumu savstarpējo atzīšanu un cita veida sadarbību starp dalībvalstu tiesu iestādēm, un mazina paļāvību uz pārrobežu instrumentiem. Ja tiesu iestādes apšaubā, ka citā jurisdikcijā tiek ievērotas tiesības uz taisnīgu tiesu, un uzskata, ka aizdomās turētajai vai apsūdzētajai personai faktiski nebūs pieejamas juridiskās konsultācijas, jo juridiskā palīdzība nav pietiekama, pieprasījumus tiesu iestāžu sadarbības jomā no attiecīgās jurisdikcijas var noraidīt. Tā kā savstarpējās atzīšanas princips ir tiesiskuma telpas stūrakmens, ir nepieciešams palielināt savstarpējo uzticēšanos, lai nodrošinātu tā efektivitāti.

¹ ES Pamattiesību hartas 47. pants un Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECTK) 6. panta 3. punkta c) apakšpunkts.

² COM(2011) 326 galīgā redakcija, 8.6.2011.

Konkrētā šeit izklāstītā **problēma** ir efektīvas juridiskās palīdzības nepietiekama pieejamība aizdomās turētajām un apsūdzētajām personām ES, kas negatīvi ietekmē savstarpējo uzticēšanos un savstarpējās atzīšanas sistēmas raitu darbību. Šīs problēmas pamatā ir divi iemesli:

- nepietiekamas iespējas saņemt juridisko palīdzību Eiropas apcietināšanas ordera (EAO) procesā dalībvalstīs;
- juridiskās palīdzības pakalpojumi bieži nav pieejami procesa agrīnajās stadijās, jo īpaši, pirms ir pieņemts lēmums par juridisko palīdzību, lai gan tiesības uz advokāta palīdzību ir piemērojamas no brīža, kad iestādes personai dara zināmu, ka tā tiek turēta aizdomās.

Turklāt pastāv divas papildu problēmas, kuras potenciāli var negatīvi ietekmēt savstarpējo uzticēšanos:

- pārāk ierobežojoši atbilstīguma kritēriji, lai persona kvalificētos juridiskajai palīdzībai;
- juridiskās palīdzības sistēmu ietvaros sniegto juridisko pakalpojumu nepietiekama kvalitāte un efektivitāte.

Pirmais iemesls – juridiskā palīdzība EAO procesā. Direktīva par tiesībām uz advokāta palīdzību garantēs tiesības uz *dubultu pārstāvību* izdošanas procesā, pamatojoties uz EAO.³ Kad persona tiek apcietināta, pamatojoties uz EAO, viņai ir tiesības uz advokāta palīdzību *izpildes* dalībvalstī attiecībā uz izdošanas procedūru un tiesības uz otru advokātu dalībvalstī, kura *izsniegusi* EAO, saziņai ar advokātu izpildes dalībvalstī. Tomēr direktīvā nav paredzēts, ka uz šādiem juridiskajiem pakalpojumiem attiecas juridiskā palīdzība. Neviena dalībvalsts pašlaik nepiešķir juridisko palīdzību advokāta pakalpojumiem izsniegšanas dalībvalstī. Apstākļi, ka juridiskā palīdzība vēl joprojām tiek regulēta tikai izpildes un izsniegšanas dalībvalsts valsts tiesību aktos, kaut arī tiesības uz advokāta palīdzību ir noteiktas direktīvā, ietekmēs šo tiesību efektivitāti un to konsekvētu piemērošanu. Tas var skart personas tiesības EAO procesā, jo kavēšanās un papildu izdevumi var galarezultātā mazināt savstarpējo uzticēšanos, kas ir nepieciešama EAO raitai darbībai.

Otrais iemesls – brīdis, kad palīdzība ir pieejama. Ir ārkārtīgi svarīgi saņemt advokāta palīdzību pēc iespējas agrīnākā procesa izmeklēšanas stadijā, lai aizsargātu aizdomās turētās personas tiesības uz taisnīgu tiesu, lai nodrošinātu pierādījumu kvalitāti un aizsargātu personas no iebiedēšanas un ļaunprātīgas izturēšanās. Direktīvā par tiesībām uz advokāta palīdzību paredzēti juridiski pakalpojumi no brīža, kad iestādes personai dara zināmu, ka tā tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta par noziedzīgu nodarījumu, taču direktīva negarantē, ka uz šādiem pakalpojumiem attiecas juridiskā palīdzība. Vairākās dalībvalstīs nepastāv funkcionējoša valsts sankcionēta sistēma, lai nodrošinātu, ka bez maksas ir pieejama advokāta efektīva palīdzība agrīnajās procesa stadijās, jo īpaši aizturētām personām. Ieinteresētās personas ir atzinušas šos trūkumus⁴, un tie būtiski skar tiesību uz advokāta palīdzību būtību.

³ EAO process pats par sevi nav uzskatāms par “kriminālprocesu”, un uz to neattiecas ECTK.

⁴ Sk. Schumann, Bruckmüller, Soyer, *Pre-Trial Emergency Defence Intersentia* 2012. gads. Cape et al, *Effective Criminal Defence in Eastern Europe, LARN* 2012. gads. Sk. arī FTI ziņojuma *Defence Rights in the EU*, 2012. gada oktobris, 71.-73. punktu, kurā sniegta informācija par daudzajām problēmām, kas pastāv saistībā ar dežūradvokātu sistēmām dalībvalstīs un nesenā *Justicia* ziņojuma 46. lpp. Konferenču ziņojums par Varšavā notikušo juridiskās palīdzības konferenci. Sk. arī *Improving pre-trial Justice*, 38. lpp. Open Society Institute Sofia 2008. gads, *Report on Civic monitoring of police stations* (attiecībā uz BU).

Trešais iemesls – atbilstīgums. Kā paredzēts Hartā un ECTK, dalībvalstis var izmantot divus nosacījumus, lai noteiktu, vai persona ir tiesīga saņemt bezmaksas juridisko palīdzību: to, ka personai nav pietiekamu līdzekļu (līdzekļu pārbaude), un to, ka juridiskās palīdzības piešķiršana ir nepieciešama taisnīguma interesēs (lietas apstākļu pārbaude).⁵ Pastāv būtiskas atšķirības starp to, kā notiek atbilstīguma pārbaude dalībvalstīs. Pastāv arī būtiskas atšķirības tajā, kā tiek izprasti “līdzekļu” un “lietas apstākļu” kritēriji. Ierobežojoši atbilstīguma kritēriji nozīmē, ka daudzas aizdomās turētās un apsūdzētās personas, kurām nav pietiekamu līdzekļu, nesaņem juridisko palīdzību, pat, ja tas ir taisnīguma interesēs. Tādējādi šo personu tiesības uz aizstāvību netiek pienācīgi garantētas.

Ceturtais iemesls – kvalitāte. ECT ir lēmusi, ka valsts pienākums nodrošināt bezmaksas juridiskos pakalpojumus, netiek izpildīts tikai ieceļot advokātu, kas tiek apmaksāts no publiskā sektora līdzekļiem, tai ir jānodrošina arī, ka juridisko palīdzību sniedzošo advokātu pakalpojumi ir praktiski un efektīvi un atbilst noteiktam kvalitātes standartam⁶. Juridiskās palīdzības pakalpojumu kvalitāti var nodrošināt, izmantojot 1) kvalifikāciju un akreditāciju, 2) advokātu apmācību un 3) uzraugot juridiskās palīdzības pakalpojumus. Daudzās dalībvalstīs pastāv tikai nenožīmīgi kvalitātes nodrošināšanas pasākumi vai tādu nav vispār.

Ko skar pasākumi? Potenciāli tiek skartas visas kriminālprocesā aizdomās turētās un apsūdzētās personas ES. ES katru gadu notiek aptuveni 10 miljoni kriminālprocesi, taču nav pieejami dati par procesu skaitu, kuros aizdomās turētajai vai apsūdzētajai personai tika atteikta juridiskā palīdzība. Pasākums skar arī advokātus, kas sniedz vai varētu sniegt juridiskās palīdzības pakalpojumus šīm personām.

2. SUBSIDIARITĀTES IZVĒRTĒJUMS

ES rīcības nepieciešamību pamato trīs faktori:

- 1) problēmai ir pārrobežu dimensija, jo, ja dažas dalībvalstis neievēro procesuālās tiesības uz juridisko palīdzību, tas rada problēmas citām dalībvalstīm⁷;
- 2) ES pilsoņi var būt iesaistīti kriminālprocesā ārpus savas dalībvalsts, un šo aizdomās turēto vai apsūdzēto personu vajadzības ir jārisina ES līmenī;
- 3) ECTK jau nosaka Eiropas mēroga standartus tiesībām uz taisnīgu tiesu, taču tās izpildes mehānismi negarantē pienācīgu un konsekventu aizsardzības līmeni un izpildi ECTK parakstītājvalstīs, tai skaitā ES dalībvalstīs.

3. ES INICIATĪVAS MĒRĶI

Visiem pasākumiem, kas ES līmenī pieņemti juridiskās palīdzības jomā, vajadzētu sasniegt šādus vispārējos, konkrētos un darbības mērķus, kuri ir noteikti, balstoties uz iepriekš konstatētajām vispārējām un konkrētajām problēmām.

Vispārējie mērķi	• Garantēt ES pilsoņiem procesuālo pamattiesību aizsardzības efektīvu augsta līmeņa standartu kriminālprocesā.
-------------------------	--

⁵ ECTK un Hartā ir ietverta kumulatīva līdzekļu un lietas apstākļu pārbaude, un personai, lai tā saņemtu juridisko palīdzību, ir jākvalificējas saskaņā ar abām pārbaudēm. Tādējādi tiek akceptēts, ka dažās situācijās aizdomās turēta persona, kuras līdzekļi ir nepietiekami, nekvalificējas juridiskās palīdzības saņemšanai, piemēram, tāpēc, ka lieta nav sarežģīta vai piemērojamā sankcija nav nopietna.

⁶ 2010. gada 4. oktobra spriedums lietā *Pavlenko* pret Krieviju, pieteikums Nr. 42371/02, 99. punkts.

⁷ Piemēram, ja tiesu iestādei ir pieprasīts izpildīt tiesas nolēmumu no citas dalībvalsts, kurā standarti nav pienācīgi, tā var atteikties to darīt vai var pieprasīt papildu informāciju, kas var paildzināt izpildes procesu.

	Uzlabot savstarpējo uzticēšanos, tādējādi veicinot tiesas spriedumu un lēmumu savstarpējo atzīšanu ES un uzlabojot tiesu iestāžu sadarbību ES.
Konkrētie mērķi	- Nodrošināt, ka aizdomās turētajām un apsūdzētajām personām ir pieejama un tiek sniegta pienācīga juridiskā palīdzība visā kriminālprocesa gaitā tādā līmenī, kas nodrošina lielāku savstarpējo uzticēšanos. - Nodrošinot juridisko palīdzību, garantēt, ka tiesības uz advokāta palīdzību, kas paredzētas Direktīvā par tiesībām uz advokāta palīdzību, ir reāli īstenojamas attiecībā uz aizdomās turētajām un apsūdzētajām personām un personām, uz ko attiecas EAO process.
Darbības mērķi	- Nodrošināt, ka juridiskā palīdzība ir pieejama personām, uz ko attiecas EAO. - Nodrošināt juridiskās palīdzības pakalpojumu pieejamību ("ārkārtas aizstāvību") procesa sākotnējās stadijās. - Nodrošināt efektīvu juridiskās palīdzības pieejamību aizdomās turētajām un apsūdzētajām personām, kurām nav pietiekamu līdzekļu (līdzekļu pārbaude), un ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu tiesu iestāžu faktisku pieejamību (lietas apstākļu pārbaude). - Nodrošināt, ka dalībvalstis veic pasākumus, lai uzlabotu juridiskās palīdzības ietvaros sniegto pakalpojumu kvalitāti.

4. POLITIKAS RISINĀJUMI.

Sīkāk tika apsvērti četri galvenie politikas risinājumi.

1. risinājums – status quo	Status quo saglabāšana. Nav rīcības ES līmenī.
2. risinājums – zema līmeņa pienākumi	Nelegislatīvi pasākumi. Pasākumi spēju stiprināšanai, informācijas sniegšana, paraugprakses apmaiņa starp dalībvalstīm (izveidojot ekspertu grupu, lai iestrādātu paraugpraksi praktiskās pamatnostādņēs).
3. risinājums – vidēja līmeņa pienākumi	Juridisks instruments. 3.a apakšrisinājums – ieteikums; 3.b apakšrisinājums – direktīva; vai abu kombinācija: ar ko daļēji nosaka minimālus kvalitātes standartus, kas paredzēti Eiropas Cilvēktiesību konvencijā (ECTK) un Hartā, un daļēji cenšas uzlabot paredzamību un paaugstināt valstu standartus. Juridiskajā instrumentā jo īpaši tiktu iekļauti noteikumi, ar kuriem tiktu garantēts, ka aizdomās turētās un apsūdzētās personas var saņemt juridisko palīdzību EAO procesā un procesa sākotnējās stadijās. Tomēr netiktu veikti detalizēti preskriptīvi pasākumi, atstājot dalībvalstīm rīcības brīvību attiecībā uz īstenošanu. Šos divus apakšrisinājumus var kombinēt, iekļaujot dažus elementus saistošā juridiskā instrumentā, savukārt citus – nesaistošā instrumentā.
4. risinājums – augsta līmeņa	Juridisks instruments. Ar direktīvu noteikt sīki izstrādātus saskaņotus minimālus kritērijus attiecībā uz juridiskās palīdzības pieejamību un kvalitāti, zināmā mērā nosakot augstākus standartus par ECTK

pienākumi	paredzētajiem.
-----------	----------------

5. IETEKMES NOVĒRTĒJUMS

5.1. Risinājuma iedarbīgums rīcībpolitikas mērķa sasniegšanai

- **1. risinājums.** Juridiskās palīdzības nepietiekama pieejamība saglabātos tajā pašā līmenī vai situācija vēl vairāk pasliktinātos.
- **2. risinājums.** Zema līmeņa stimuli dalībvalstīm uzlabot juridiskās palīdzības pieejamību, jo nav leģislatīvu aktu.
- **3.a risinājums**—ieteikums. Vidēja ietekme, jo šis risinājums palīdzēs sasniegt vispārējos mērķus. Tomēr, tā kā instruments nav saistošs, pastāv risks, ka šim risinājumam nebūtu jūtamās ietekmes, jo, iespējams, visas dalībvalstis to pilnībā neīstenotu.
- **3.b risinājums** – direktīva. Liela ietekme, jo ar šo risinājumu tiktu panākts būtisks uzlabojums, izveidojot juridiski saistošus un izpildāmus kopējus minimālos standartus juridiskās palīdzības jomā.
- **4. risinājums** Ļoti liela ietekme, jo tam būtu visas leģislatīva instrumenta priekšrocības (tas ir saistošs, augsta līmeņa izpildes nodrošināšanas panākšana) un tam būtu nozīmīga pozitīva ietekme uz rīcībpolitikas mērķa sasniegšanu, taču dalībvalstīm uzliktais slogs būtu liels. Tas būtiski uzlabotu savstarpējo uzticēšanos un sadarbību.

5.2. Ietekme uz pamattiesībām

- **1. risinājums.** Ietekmes nav, jo juridiskās palīdzības pieejamība arī turpmāk tiktu garantēta dalībvalstu līmenī, pamatojoties uz ECTK un Hartu, un pašreizējās problēmas saistībā ar ierobežotu aizsardzību saglabātos.
- **2. risinājums.** Neliela ietekme, jo tiesību uz taisnīgu tiesu un aizstāvības tiesību uzlabošana būtu atkarīga no tā, kā dalībvalstis ievērotu paraugpraksi vai pamatnostādnes, kā informācija par juridisko palīdzību tiktu izplatīta un kā tiktu veikta apmācība.
- **3.a risinājums**—ieteikums. Pozitīva, taču neliela līdz vidēja ietekme uz pamattiesībām, kas atkarīga no īstenošanas dalībvalstīs. Gaidāmi atsevišķi tiesību uz taisnīgu tiesu un aizstāvības tiesību uzlabojumi, taču izpildes nodrošināšanas neesamība nozīmē, ka situāciju varētu uzlabot tikai nedaudz.
- **3.b risinājums** – direktīva. Liela ietekme, jo šim risinājumam būtu tā pati pozitīvā ietekme, kas 3. risinājumam, taču izmantojot juridiski saistošu pasākumu.
- **4. risinājums.** Būtiska pozitīva ietekme uz aizdomās turēto un apsūdzēto personu pamattiesībām.

5.3. Sociālā ietekme

- **1. risinājums.** Ietekmes nav.
- **2. risinājums.** Pozitīva, taču ierobežota ietekme, ko rada informētības palielināšana, spēju veidošana un apmācība.
- **3.a risinājums**—ieteikums. Ja dalībvalstis to pienācīgi īsteno, šim risinājumam būs pozitīva sociālā ietekme (piemēram, vienlīdzīga tiesu iestāžu pieejamība, nodrošinot juridiskās palīdzības ietvaros sniegtus pakalpojumus un uzlabojot juridiskās palīdzības ietvaros sniegto pakalpojumu kvalitāti).
- **3.b risinājums** – direktīva. Liela ietekme, jo šim risinājumam būtu tā pati pozitīvā ietekme, kas 3. risinājumam, taču izmantojot juridiski saistošu pasākumu.
- **4. risinājums.** Liela sociālā ietekme, jo ar to tiktu paplašināta juridiskās palīdzības pieejamība un tādējādi – trūcīgu aizdomās turēto vai apsūdzēto personu tiesības uz taisnīgu tiesu.

5.4. Ietekme uz dalībvalstu tiesu sistēmām

- **1. risinājums.** Ietekmes nav – var notikt valstu sistēmu konverģence, pamatojoties uz ECT spriedumiem, taču ne īsā vai vidējā termiņā.
- **2. risinājums.** Kopējā ietekme būs ierobežota, jo pasākumi nav saistoši un to tiešais mērķis nav panākt kopējus minimālos standartus visā ES.
- **3.a risinājums**–ieteikums. Tā kā tas nav saistošs, ir grūti paredzēt ietekmi, kura ir atkarīga no dalībvalstu vēlmes to ievērot. Ja šis risinājums tiktu pienācīgi īstenots, būtu nepieciešams grozīt to dalībvalstu sistēmas, kuru juridiskās palīdzības standarti pašlaik ir zemā līmenī.
- **3.b risinājums** – direktīva. Vidēji augsta ietekme, jo, izvēloties šo risinājumu, būtu nepieciešams reformēt normatīvos aktus vairākās dalībvalstīs, taču tiktu nodrošināta zināma elastība, pienākumus nosakot vispārīgā veidā.
- **4. risinājums.** Visbūtiskākā ietekme uz valstu tiesu sistēmām, jo tiesu iestādēm būtu visi nepieciešamie instrumenti, lai uzturētu tiesības uz juridisko palīdzību augstā līmenī. Visās dalībvalstīs būtu nepieciešams veikt nozīmīgas leģislatīvas reformas dalībvalstu juridiskās palīdzības sistēmās, lai ievērotu šo instrumentu.

5.5. Finansiālā un ekonomiskā ietekme

- **1. risinājums.** Ar šo risinājumu nav saistīts tiešs finanšu slogs.
- **2. risinājums.** Šā risinājuma izmaksas būtu ierobežotas, un tās segtu gan dalībvalstis, gan ES. Tiek lēsts, ka kopējās maksimālās finansiālās izmaksas ir aptuveni **€ 23 miljoni**.
- **3.a risinājums**–ieteikums. Ja dalībvalstis ievērotu ieteikumu, izmaksas būtu tādas pašas kā 3.b risinājumam.
- **3.b risinājums** – direktīva. Ir gaidāms, ka kopējās izmaksas būs četru risinājumu aptuvenais **vidējais rādītājs**, un tās lielākoties segs publiskā pārvalde vietējā un valsts līmenī. Kopējās izmaksas ir no **€ 247 līdz 382 miljoniem**. Tās sastāv no šādu pasākumu izmaksām:
 - juridiskā palīdzība EAO procesā: **€ 0,13-0,24 miljoni (ES mērogā/gadā)**,
 - ārkārtas aizstāvības sistēma: **€ 52-81 miljoni (ES mērogā/gadā)**,
 - kopēji atbilstīguma minimālie kritēriji: **€ 181-287 miljoni (ES mērogā/gadā)**,
 - kvalitātes kontrole: **€ 13,4 miljoni (ES mērogā/gadā)**.
- **4. risinājums.** Ir gaidāms, ka kopējās izmaksas būs četru risinājumu **lielākais rādītājs**, un tās lielākoties segs publiskā pārvalde vietējā un valsts līmenī. Kopējās izmaksas ir no **€ 1594 līdz 1716 miljoniem**. Tās sastāv no šādu pasākumu izmaksām:
 - juridiskā palīdzība EAO procesā: **€ 0,8-1,1 miljoni (ES mērogā/gadā)**,
 - ārkārtas aizstāvības sistēma: **€ 180-210 miljoni (ES mērogā/gadā)**,
 - kopēji atbilstīguma minimālie kritēriji: **€ 1,4 miljardi** (plus € 92 miljoni obligātai juridiskai palīdzībai bērniem) **(ES mērogā/gadā)**,
 - kvalitātes kontrole: **€ 13,4 miljoni (ES mērogā/gadā)**.

Attiecībā uz 3. un 4. risinājumu izmaksās nav ņemti vērā iespējamie ietaupījumi, kas rastos, jo samazinātos esošās izmaksas saistībā pārsūdzībām ECT un valstu tiesās, lietu atkārtotu iztiesāšanu un procesa pārtraukšanu nepienācīgas juridiskās pārstāvības dēļ.

6. RISINĀJUMU SALĪDZINĀJUMS/VĒLAMAIS RISINĀJUMS

Nav vēlamā risinājuma.

7. UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA

Ja vēlamais risinājums ir leģislatīvs pasākums direktīvas formā, termiņš, kurā dalībvalstīm jātransponē direktīva, būs 18 mēneši pēc tās stāšanās spēkā. Būtu jāpieprasa dalībvalstīm vākt uzticamus datus, lai palīdzētu šajā procesā, jo pašlaik šādu datu nav. Ja vēlamais risinājums ir pasākums ieteikuma formā, Komisija izvērtēs tā īstenošanu vēlākais četrus gadus pēc tā publicēšanas.

Turklāt Komisija plāno veikt īpašu empīrisku pētījumu, liekot uzsvaru uz datu vākšanu 3-5 gadus pēc katra Procesuālo tiesību ceļvedī paredzētā instrumenta piemērošanas sākšanas. Lai gūtu padziļinātu kvantitatīvu un kvalitatīvu izpratni par priekšlikumu efektivitāti, tiks izmantoti konkrēti indikatori par juridisko palīdzību.